

KAPITEL 7. "ÖRNENS FJÄDER" SÖDERMANLAND UPPLAND

INTRO OCH RECAP

1. PRÄSTEN OCH TROLLBOKEN
2. DEN GÖMDA HASSELMUSEN
3. KUNGEN PÅ SLOTTET
4. FÄNGSLANDET
5. MEDFÅNGENS DOTTER
6. ÖRNEN I FÖNSTRET
7. FLYKTEN ÖVER SKÄRGÅRDEN

INTRO OCH RESUMÉ.

Det här är sagan om Jim, pojken som kan förvandla sig till djur. För att rädda sin dödssjuka syster måste han följa med korpen Aila och tillsammans ska de hitta den försvunna Trollboken. Jakten tar Jim ända till 1600-talet, och där han måste försöka stjäla tillbaka Trollboken från den ondskefulla Prästen.

1. PRÄSTEN OCH TROLLBOKEN

KUSK

Sha, Sha, snabbare!

Prästen var i landskapet **Södermanland**¹, på väg mot **slottet**² i Stockholm. Han satt inne i en droska och bladdrade i Trollboken, som han stulit av oss.

PRÄSTEN

Nå, då ska vi se här. (*Läser latinska besvärjelser fascinerat*). Det är ju otroligt det som står här.

KUSKEN

Ers Helighet! Vi borde vara i **Huvudstaden**³ strax innan middag! Kungen väntar er!

PRÄSTEN

¹ Landskap – **Södermanland** introduceras

² **Position** – ungefär var är vi någonstans?

³ **Stockholm** var utskeppningshamn för järnmalm till de tyska Hansestäderna, vilket betydde att många köpmän kom till staden. Stockholm blev på så sätt en betydande handelsstad och kungamakten bodde oftast här under 1400-talet och 1500-talet. Men de flyttade ofta runt till olika orter för att bevaka landet. Först på 1600-talet kan man på allvar tala om Stockholm som huvudstad då framväxande myndigheter och institutioner placerades i Stockholm. Detta tack vare rikskanslern **Axel Oxenstierna** som styrde medan flickdrottningen **Kristina** växte upp.

Bra dräng! Men stör mig inte mer förrän vi är framme! Åh, så ljuvligt att äntligen ha Trollboken. Hehehe... Demonen blir min slav. Och Kungen kan få ännu mer silver, då blir han glad. Hehehe. Bara den där HÄXAN GER OSS BLOMMAN!

2. HASSELMUSENS RESA TILL STHLM

0:30

Vad prästen inte hade en aning om var att jag, Jim, hade hamnskiftat till en liten hasselmus och gömt mig i prästens vagn. Jag tittade ut över den stora sjön **Mälaren**⁴ som följde vår väg mot Huvudstaden. Jag hade bilat med familjen till Stockholm, en gång tidigare, och då var det höga hus nästan överallt efter **Södertälje**⁵. Men nu, på 1600-talet, **såg jag mest bondgårdar och ängar**⁶, ända fram till **Huvudstaden och slottet Tre kronor**⁷.

KUSKEN

Så, Ers Helighet, vi är framme!

När prästen inte såg, hoppade jag försiktigt ner i en liten ficka på hans väska. Jag kände hur väskan slängdes runt. Bara jag inte blev människa nu...

KUNGEN OCH PRÄSTEN

2.30

MUSIK GUSTAF DÜBEN DEN ÄLDRE, SUITE FÖR CEMBALO⁸.

Väsklocket öppnades och Prästen började gräva. Jag passade på att smita ut.

PRÄSTEN

En råtta! Förbannat!

Jag undvek prästens slag och hoppade ner på golvet, där gömde jag mig under en stol.

KUNGEN

Vad sa han?

⁴ Sjöar – **Mälaren** introduceras, Sveriges tredje största sjö

⁵ Tätorter **Södertälje** är sedan 2000 den största tätorten (helt belägen) i landskapet **Södermanland**, och 16:e tätort i Sverige (dec 2017).

⁶ Hur har landskapet förändrats på 400 år?

⁷ Borgen ”**Tre kronor**” och ringmuren runt Stockholm byggdes för att stoppa plundrare att komma in i Mälaren. På 1100-talet tros en försvarsborg ha funnits här. Tre Kronor utvecklades under den senare hälften av 1200-talet till ett medeltidsslott med ringmur, borggård och ett flertal byggnader. Tre kronor förstördes i en brand 1697.

⁸ **Gustav Düben den äldre** född 1624 i Stockholm, död 19 december 1690 i Stockholm, var en svensk kapellmästare, organist och tonsättare. Han var även hovmusikant.

PRÄSTEN

Förlåt Ers Majestät. Men det var en råtta här. Eller om det var en mus. Men den är borta nu.

Jag var inne i ett stort rum på Kungliga slottet. Härifrån kunde jag se prästen... och en man till?

KUNGEN

Nja, Fader Aftonstierna, vad ville Ni visa mig?

En tjock man med krona på huvudet. Kungen⁹!

PRÄSTEN

Den här Ers Majestät... Trollboken.

KUNGEN

Öh, jaså? Intressant. Hur hittade han den?

PRÄSTEN

Hehe. Ja, man kan säga att jag reste till en plats långt, långt borta, att jag fick lite hjälp av en kråka.

KUNGEN

Han talar i gåtor, Prästkappan! Va?! Nåväl, kommer boken kunna leda oss till silvret nu då?¹⁰

PRÄSTEN

Ja, visst, eller, boken kommer göra så att vi kan tämja Demonen.

KUNGEN

Vafalls? Vad sa han - Demonen?

PRÄSTEN

Titta på kartan här. Här ser vi Stockholm, och här är vi, på slottet Tre Kronor, **Precis på gränsen mellan Södermanland och Uppland¹¹...**

⁹ Vilken regent Jim träffar är oklart. Stormaktstiden (1611 – 1718) utgörs av två tider: Yngre Vasatiden och Karolinska tiden. Yngre Vasatiden (1611–1654) inleddes av **Gustaf II Adolf** och avslutades av hans dotter **Drottning Kristina**, 1654. Däremellan styrde rikskanslern **Axel Oxenstierna** 1632-1644. Efter Yngre Vasatiden kom Karolinska tiden (1654–1718) då **Karl X Gustav**, **Karl XI** och **Karl XII** i tur och ordning var Sveriges regenter. Under stormaktstiden blev Skåne, Halland, Blekinge, Bohuslän, Gotland, Härjedalen och Jämtland en del av Sverige.

¹⁰ **Gustav Vasa** menade att ”sådana ägor som obbyggda ligga, höra Gud, oss och Sveriges krona till, och ingen annan” Landet i norr betraktades som Sveriges koloni, vars rikedomar det gällde att utnyttja på alla sätt.

¹¹ Stockholm ligger i två landskap, **Södermanland** och **Uppland**. Gränsen går i Gamla stan nära slottet.

Ungefär fem landskap längre upp, i Lappland närmre bestämt, finns **Nasafjäll**¹² och där ska det finnas rikligt med Silver.

KUNGEN

Jaså? Intressant, hehe

PRÄSTEN

Det sägs att en demon vaktar silvret. Med boken kommer vi kunna tämja den... Och då kommer Ers Majestät kunna bada i Silver. Ja, bara jag får tag i den där fördömda blomman!

KUNG

Ja, just det. Den där blomman, det var någon häxa som kände till den, eller hur var det?

PRÄSTEN

Ja precis, **Urbans**¹³ dotter till häxa, vet vilken blomma det är - men hon har flytt! De säger att man har sett henne i skogarna i Dalarna. Oroa Er inte, Ers kunslighet. Låt mig ta hand om det på vägen till Nasafjället!

KUNGEN

Ja, jag oroar mig icke. Men det borde du göra, prästkappa!

SCEN IV FÄNGSLANDET

0:40

Just då kände jag att det högg till i min musrygg.

JIM

Nej! Inte nu (viskar)

PRÄSTEN

Ja, jag har en **fiffig metod för att ta hand om sådana häxor**¹⁴.

Det högg till igen.

¹² 1634 fann man silver i **Nasafjäll** och silver betydde inkomster för den svenska staten som vid denna tid var djupt tyngd av krigsutgifter. **Axel Oxenstierna** inledde grävandet efter silver i **Nasafjället**. Verksamheten under den första perioden bedrevs med tvångsrekryterad arbetskraft.

¹³ **Urban Hjärne** var en svensk läkare, författare och naturforskare. Hjärne är känd för att ha grundat Sveriges första hälsobrunn i Medevi, samt för sina insatser att stoppa häxprocesserna i Stockholm under häxhysterin 1668–76.

¹⁴ **De svenska häxprocesserna** tog fart år 1668 under **Karl XI:s regering**, då den hysteri som kallades **det stora oväsendet** bröt ut, under de följande åtta åren ledde en stor mängd häxprocesser till hundratals avrättningar.

JIM

Nej, nej, nej, Inte nu! (viskar)

SFX HAMNSKIFTARLJUD; STOL VÄLTER

Stolen ovanför mig välte och jag var människa igen.

KUNGEN

Var kom pojken ifrån?!

PRÄSTEN

Jaså, du var mig en efterhängsen rackare.

PRÄSTEN

VAKTER! Grip gossen!

In i rummet kom två män i rustning. De släpade mig nerför långa trappor.

SFX Nycklar rasslar. Stor dörr öppnas.

SLOTTSVAKT

Smyga på Kungen och hans hovpräst¹⁵? Det blir bröd och vatten i resten av ditt liv, snorunge!!!
(SKRATT)

SFX TUNG DÖRR STÄNGS

SCEN V. MEDFÅNGENS DOTTER

2.00

JIM

Tung andning

Det var kolmörkt. Jag trevade en bit utmed den fuktiga stenväggen och föll utmattad ner på fängelsehålans stengolv. Hur skulle jag kunna rädda min syster nu! Här var jag hopplöst fången, i en helt annan tid utan trollboken, utan Aila.

JIM

Gråter (gråter och förtvivlad)

MEDFÅNGE (äldre man)

Vem är det som gråter?

JIM

Waaa! (skriker till av rädsla) (andas skrämnd)

¹⁵ de präster i Svenska kyrkan som tjänstgör vid det svenska kungliga hovet kallas för **Kleresistaten**, och främst är **Överhovpredikanten**

Jag var inte ensam i cellen.

JIM

Skada mig inte! Snälla!

FÅNGE

Varför skulle jag göra det? Vem är du?

JIM

Snörvel. Jim

FÅNGE

Jim.. Varför har ett barn blivit inlåst på Slottet då?

Jag visste inte vad jag skulle säga, men fången verkade snäll.

JIM

Jag smög på kungen och hans präst.

FÅNGE

Kungens präst! Oj. Modigt. Eller kanske lite dumt också.

Han hette Urban och när mina ögon vant sig vid dunklet kunde jag ana att Urban var en gammal man med långt tovigtt skägg. Han berättade att prästen kastat honom i fängelset när han vägrade tala om var hans dotter gömt sig.

FÅNGE

De tror att hon är en häxa... Så dumt.

Prästen ville nämligen bränna henne på bål.

JIM

Varför då?

FÅNGE

Stina kan en hel del om blommor och växter. Men när hon inte ville hjälpa Prästen med en alldeles särskild blomma, blev hon tvungen att fly..

JIM

Vart då?

MEDFÅNGE

Dalarna. Någonstans vid Falun¹⁶. Prästen är på jakt

¹⁶ Position – Var håller Stina till någonstans?

efter henne. Han säger att de ska bränna henne. Om hon inte berättar om blomman.

Hur kunde livet få vara så hemskt? Jag grät mig till sömns den natten. Flera evighetslånga dagar och nätter satt jag i cellen, utan minsta lilla skalbagge att hamnskifta till. När jag nästan trodde jag skulle dö av trötthet och hunger hörde jag ett bekant flaxande utanför cellgluggen.

AILA

Jim! Jim!

Jag trodde att jag drömde.

AILA

Jiiiiiiiiim! Är det du där inne?

Men det var ingen dröm.

JIM

Aila! (förtvivlat glad)

URBAN

Vem talar du med Jim? Hur mår du?

AILA

Äntligen! Jag har letat överallt!

JIM

Hjälp mig, du måste hjälpa mig! Hjälp mig!

AILA

Såklart Jim!

Genom cellgluggen kunde jag se en gigantisk fågel sväva alldeles intill Aila. **En havsörn!**¹⁷ Sveriges största fågel. Jag stirrade på havsörnen allt jag kunde.

JIM

Urban, snart ska jag hjälpa jag din dotter

SFX HAMNSKIIFTARLJUD

Jag kände hur jag sögs ut ur den lilla gluggen i cellen, och in i havsörnens blick.

JIM

Jaaaa!!! Jaaaa!!!

¹⁷ **Havsörn** är Upplands landskapsfågel

AILA

Ha, ha, ha! Bra Jim!

Urban tittade på mig från cellen

URBAN

Herre min skapare! Han flyger!

JIM

Jag ska hitta Stina, jag lovar Urban!

URBAN

Hahaha!

Mer hann jag inte säga innan vinden tog tag i mina vingar och förde mig ut över Stockholm.

AILA

Kom nu! Jim, följ mig!

Att flyga som örn var ännu mäktigare än att vara falk. Jag var så stark och vingarna så stora. Stockholm och dess skärgård låg som en stor härlig karta under mig¹⁸.

JIM

Wow

30 000 öar¹⁹, och nästan alla var betydligt grönare än på västkusten²⁰. Jag seglade fram och tillbaka, och till slut fick jag vänta in Aila, som var betydligt långsammare än jag.

AILA

Vi landar där framme, du ser där?

Efter en timme i luften landade vi i Norra Uppland²¹ på en äng bland små lila blommor som såg ut som klockor. Det var Kungsängsliljor²². Jag blev människa igen. Och svimmade som vanligt.

¹⁸ **Position** – Var är Jim någonstans?

¹⁹ **Stockholms skärgård** är Sveriges största. Den saknar formell avgränsning, men brukar anses sträcka sig från **Arholma** i norr, cirka 150 kilometer utefter Upplands och Södermanlands kuster till **Landsort** i söder.

²⁰ Stockholms skärgård har en speciell natur, skapad av inlandsisen, landhöjningen och det karga kustklimatet. Skärgårdsnaturen har även präglats av människans påverkan genom äldre tiders jord- och skogsbruk. Skärgårdens flora, fauna och landskap skiljer sig åt mellan de små väderutsatta och glesbefolkade skären och ögrupperna i ytterskärgården och de i regel större och mer fastlandsliknande öarna i innerskärgården.

²¹ **Position**, var är Jim någonstans?

²² **Kungsängslilja** är Upplands landskapsblomma, de kan vara lila men också vita

SFX HAMNSKIFTARLJUD, HAVSÖRN LJUD

När jag vaknade satt Aila vid min sida och Havsörnen var kvar.

HAVSÖRNEN

Ja, jag tappade kontrollen helt, det var liksom bara som att det sa tjoff, och så tog du tog över. Otroligt. Jim, du ska få en sak.

Örnen bet av en fjäder från sin egen vinge och la försiktigt i min hand.

JIM

Vad ska jag göra med den?

ÖRNEN

Med Örnens fjäder kan hamnskiftaren nå ögat...

JIM

Vadå, vilket öga?

Men den stora örnen svarade inte, utan flög tyst därifrån

AILA

Stoppa ner fjädern i väskan Jim

JIM

Nu måste du förklara! Vad handlar det här om? Vilket öga? Demonens eller?

AILA

Kra kra! Jag kan inte säga mer!

JIM

Men du säger ju ingenting! Bara KRAAA! Hur ska jag besegra demonen?

AILA

Jag är ledsen Jim. Men du måste lita på mig! Allt jag kan säga är att du är hamnskiftaren. Den utvalda. Sakerna vi samlar på oss under resan, vi behöver dem för att få tag på botemedlet.

Det var inte så mycket att göra. Aila verkade inte vilja säga mer. Jag valde än en gång att inte fråga vidare om Demonen.

JIM

Men först, oavsett vad - måste vi rädda Stina!

Jag berättade för Aila om Urban som jag träffat i cellen på slottet, och om hans dotter Stina som flytt..

JIM

Och hittar vi henne - hittar vi Prästen...

AILA

Och då hittar vi Trollboken!

Vi vandrade vidare mot Dalarna. Skulle vi kunna hjälpa Stina som de kallade häxa? Och skulle vi hitta Prästen och den försvunna Trollboken?